

Уявіть, що ви малюєте новонароджене дитя. Лінія за лінією, щоб відтворити це крихітне диво, додати тіні біля носика, сформувати стиснутий кулачок, який ще ні за що не встиг ухопитися, оченята, які ще не мружилися ні від сонця, ні від сліпучого снігу.

І по кожній лінії знати, що саме це дитя назавжди відділить минуле від сьогодення, радість — від смутку, світло — від темряви. Що відтепер ніщо не буде так, як раніше.

Дитя — це початок, а для мене — кінець.

Отож чи можна виграти в коханні? Ні. Кохання дає лишень можливість втратити все.

Життя, так би мовити

— Ем... тобі сподобалося?

Саме так і саме цими словами почалася нова сторінка в моєму, Вільми Ваєрьод, дивному житті. Саме так гучно хочеться про це заявити. Саме так чітко і ясно.

Адже не можна заперечити, що певні досвіди мають більше значення, ніж інші.

Певно, мені варто додати, що це спитав Роберт.

Зверху, трохи захеканий, зі скуйовдженим волоссям та червонішими, ніж зазвичай, щоками.

Так, Роберт. Саме він.

Усе трапилося на Святвечір. Подавали запечену баранину з вишуканими гарнірами, торт, малинове морозиво. Та головне — не страви, а сяйво дитячих очей. Була уся сім'я Амді, Роберт і я — і то було (хоча й за повної відсутності конкуренції) найкраще святкування Різдва в моєму житті.

А зараз Роберт стояв у снігу на дорозі додому — ми верталися з вечірнього святкування. Коли я дивилася вгору на нього й зашнуровувала черевик, він так і запитав: чи сподобалося. Мені.

— Таке сімейне Різдво, маю на увазі, — продовжував він, — тепер, як уже все, типу, закінчилося...

Це було саме те. Те, що могло розпочати нову сторінку майже усього подальшого життя.

Я гадала, що все закінчилося. І закінчилося добре. Здебільшого. Закінчилося там, під різдвяним небом, на крихітній бічній вуличці в Аскері*, для жінки у теплій шапці, з льодоступами на черевиках. Для жінки, яку звати Вільма Ваєрьод.

Себто для мене.

Проте спершу я хотіла б зазначити: те, що щось закінчилося, не обов'язково означатиме, що воно забулося. Я ж бо теж не машина якась. Хоча й іноді видаюся трішки... ем-м, метричною, можливо.

Ну, що ж.

Ні, я все ще іноді проводжу пальцями по написаних від руки листах, зронюю кілька крапель сліз за усім, що могло би бути. Я хотіла б також час від часу шукати якусь відповідь, та, знаючи себе, чітку відповідь я навряд чи коли-небудь знайшла б.

---

* Муніципалітет поблизу Осло. Тут і далі — примітки перекладачки.

Бо коли у твоєму житті раптом з'являється мертвий батько, то світ стає вже не зовсім таким, як був раніше.

Можливо, саме тому таким приголомшливим було усвідомлення нової — в певному сенсі — сторінки мого життя. Щось майже дитяче вкоренилося у конкретне відчуття: у цю мить, коли поверталась додому з вечірнього святкування Різдва, перев'язавши шнурівки й підвівшись, я могла й оглядатися назад, і дивитися вперед.

Минуле та майбутнє. В обидві сторони. Поки сніжило, а небо було теплим, важким та майже помаранчевим.

Раніше на таке я не спромоглася б. Ні, тоді я радше застрягла б — просто існувала десь там посередині принаймні певний час.

Я могла б розповісти немало про мамину смерть, яка затьмарила стільки всього, а з роками позначилася на світогляді, якщо так можна сказати.

Та, певно, не робитиму цього. Не думатиму про це.

Бо коли йдеться про мислення, то тільки *майбутнє* має значення. Принаймні всі так кажуть.

Майбутнє.

І він мав би то знати, мій татко. Той, хто своїми листами, усім, що він розповів, надав цьому слову іншого значення для мене. Адже це завдяки йому тепер я можу щоранку прокидатися із новим усвідомленням, яке все змінило: кожную майбутню хвилину, кожную думку, кожную зустріч із моїм відображенням у дзеркалі. Змінило ту, яка я була, і ту, якою стала.